

การจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง  
Communication Management in Art Camp for Students Learning  
in Phatthalung Province

เชิด ค้างไฟ (Cherd Doungpiree)\* ดร.ติติพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์ (Dr.Titipat Iamnirun) \*\*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง 2) เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ และการใช้สื่อกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) เพื่อศึกษาการเรียนรู้ศิลปะในการใช้สื่อกิจกรรมค่ายศิลป์ของนักเรียน 4) เพื่อศึกษาปัจจัยของความสำเร็จ และอุปสรรค ในการจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ จำนวน 19 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และร้อยละ กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงสำรวจคือนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง 393 คน สุ่มตามลำดับชั้นอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย 1) การจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์ พบว่า การสื่อสาร ได้แก่ หนังสือราชการ การประชุม การวางแผนด้านหลักสูตร มีห้องสื่อแสดงผลงาน มีงบประมาณ มีผู้สอน มีขั้นตอนชัดเจน 2) กระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ พบว่า มีผู้สอนเป็นครูศิลป์ มีเนื้อหาด้านศิลปะ มีสื่อบุคคลและสื่อธรรมชาติ มีผู้รับสารที่รักในงานศิลป์ ขยันอดทน และการใช้สื่อกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ สื่อการสาธิต 3) การเรียนรู้ศิลปะเกิดจาก สื่อที่มีกิจกรรมทำซ้ำๆ อธิบายได้ ปฏิบัติงานศิลป์ได้ มีสมาธิ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 4) ปัจจัยของความสำเร็จ ได้แก่ หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อการสาธิตและผู้ส่งสาร อุปสรรคในการจัดการการสื่อสาร ได้แก่ งบประมาณ รูปแบบโปสเตอร์ เนื้อหา ผู้รับสารและสื่อการสาธิต

ABSTRACT

This research study aimed to 1) investigate communication management for the Art Camp for students in Phatthalung province, 2) explore communication process in the Art Camp and the use of learning medias, 3) study Art learning strategies of students through the use of learning medias, and 4) Search for success factors and obstacles in communication management in the Art Camp for students. The sample of the study consisted of 19 Art experts selected through Purposive Sampling technique. The structured interview was conducted with the subjects and the data were presented in descriptive analysis and percentage. The sample of the survey research were 393 secondary school students in Phatthalung province selected through the Stratified Sampling technique. Questionnaires were used as research tool. Statistics employed for data analysis included mean and standard deviation. The findings were as follows. 1) With regard to communication management for the Art Camp, it was found that communication took place through the use of official letters, meetings, curriculum planning, and the provision of exhibition room, budget, teachers and work procedures. 2) With regard to communication process in the Art Camp, it was found that there were Art teachers, Art subject matter, human medias, natural medias, message receivers who loved Art and were diligent and patient. The activity used to enhance Art learning was a demonstration. 3) For Art learning strategies, it was found that learning occurred when students practiced repeatedly, were able to describe something, could produce artistic work, could concentrate on the assigned task, and listened to other students' ideas. 4) It was revealed that success factors consisted of curriculum, equipments and materials, printed media, demonstration, and message sender. Obstacles in communication management included budget, forms of the posters, contents, message receiver, and demonstration.

คำสำคัญ : การจัดการการสื่อสาร ค่ายศิลป์

Key Words : Communication management, Art camp

\* มหาวิทยาลัย หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

\* รองศาสตราจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

## บทนำ

การจัดการการสื่อสาร หมายถึง การวางแผน การดำเนินงาน และการปรับปรุงการสื่อสารทุกรูปแบบอย่างเป็นระบบ ซึ่งการสื่อสารดังกล่าวเป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในองค์กร และระหว่างองค์กร การจัดการทางการสื่อสารเป็นการจัดโครงสร้างและการเผยแพร่กิจกรรมการสื่อสารใหม่ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับองค์กร เครือข่าย หรือเทคโนโลยีการสื่อสาร (J.Grunig, อ้างถึงใน สุรพงษ์ และอรธรพร, 2550)

ค่ายศิลปะ เป็นองค์การการสื่อสารหรือศูนย์การเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่มีรูปแบบการให้ความรู้ด้านศิลปะแก่นักเรียนอย่างมีกระบวนการ มีการจัดการการสื่อสารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสื่อและกิจกรรมต่างๆตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แต่เนื่องจากค่ายศิลปะเพื่อการเรียนรู้ในประเทศไทยยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนและมีผู้เขียนตำราด้านนี้ไว้น้อยจึงไม่อาจกล่าวได้ถึงกระบวนการสื่อสารการเรียนรู้ที่ชัดเจน

จากความข้างต้นพอมองเห็นได้ชัดหนึ่งว่าการจัดค่ายต้องมีการบริหารจัดการการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของสมาชิกในค่าย และค่ายศิลปะ ถือว่าเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ถูกจัดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดแต่ละครั้ง ดังที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยได้มีการจัดค่ายขึ้น เช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายวิทยาศาสตร์ ฯลฯ การจัด อาจจะจัดขึ้นภายในโรงเรียน หรือแหล่งการเรียนรู้ต่างๆที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ แต่การจัดค่ายก็ไม่ใช่ว่าจะประสบความสำเร็จได้โดยง่าย หากว่าการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ เพราะยังมีองค์ประกอบต่างๆที่ต้องศึกษาเรียนรู้มากมาย เช่น การบริหารจัดการค่าย การจัดการด้านการสื่อสารภายนอก-ภายในค่ายฯ การสื่อสารด้านการเรียนรู้ สื่อและกิจกรรม การเรียนรู้จากสื่อกิจกรรม พฤติกรรมการเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น เหล่านี้

เป็นองค์ประกอบในหลายๆองค์ประกอบที่ผู้จัดค่ายจะต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งในการจัดค่ายแต่ละครั้ง

ค่ายศิลปะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง มีการจัดขึ้นโดยองค์กรต่างๆ เช่น เทศบาลเมืองพัทลุง องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง ฯลฯ ต่างก็พยายามจะส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านศิลปะให้กับนักเรียน ซึ่งมีการดำเนินการตามงบประมาณที่จำกัด ซึ่งผู้วิจัยก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมหลายครั้ง แม้แต่โรงเรียนพัทลุงจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด โดยผู้วิจัยเอง ก็จัดกิจกรรมค่ายศิลปะ มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 จนถึงบัดนี้ เมื่อประเมินผลแล้ว ตั้งข้อสังเกตว่าผลสัมฤทธิ์ในด้านความรู้และการปฏิบัติ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ การเรียนรู้ยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจากการวิเคราะห์เบื้องต้นพบว่า องค์ประกอบต่างๆในการจัดค่ายศิลปะ ยังไม่ครบและมีข้อบกพร่อง

จากสถานการณ์และปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะ มองเห็นผลสัมฤทธิ์ของค่ายศิลปะในจังหวัดพัทลุงที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยตั้งข้อสังเกตว่า สาธารณะและองค์ประกอบทางด้าน การบริหารจัดการค่ายศิลปะ การจัดการด้านการสื่อสาร กระบวนการสื่อสารการสอน สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยความสำเร็จ และอุปสรรค ยังมีปัญหา จำเป็นจะต้องมีการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบอย่างละเอียดจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีความสำเร็จในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่ายศิลปะ โดยมุ่งเน้นการจัดการการสื่อสารของค่ายศิลปะเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน ดังคำกล่าวของ (Rogers, 1976) ที่ว่า “การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสาร ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร”

ปัญหาและความจำเป็นที่ต้องศึกษาวิจัย เรื่องการจัดการการสื่อสารค่ายศิลปะเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง เพราะการจัดการสื่อสาร และการใช้สื่อกิจกรรมในค่ายศิลปะเป็นการรวมเทคนิค และ

กระบวนการสื่อสารความรู้หลายวิธีการ ของผู้เชี่ยวชาญ ในการให้ความรู้แก่นักเรียนที่ตรงจุด สามารถนำ นักเรียนเข้าศึกษาเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนาศักยภาพ หรือ ค่อยอดนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางศิลปะ ไปสู่ การศึกษาวิชาชีพขั้นสูงได้ครั้งละหลายๆ (สังคม, 2551) แต่ การสื่อสารความรู้วิชาศิลปะรูปแบบค่ายศิลป์ใน จังหวัดพัทลุง มีน้อยมาก ที่มีบ้างก็ประสบปัญหาในการ เรียนรู้ด้านประสิทธิภาพ ไม่เป็นที่น่าพอใจ (ศูนย์ ศิลปะ โรงเรียนมัธยมจังหวัดพัทลุง, 2250) จึงเป็น มูลเหตุให้ต้องศึกษาด้าน การจัดการการสื่อสารค่าย ศิลป์ กระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ การใช้สื่อ กิจกรรมในค่ายศิลป์ การเรียนรู้ของนักเรียนในค่ายศิลป์ ปัจจัยของความสำเร็จ และอุปสรรคในการบริหาร จัดการการสื่อสาร ที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ศิลปะ ด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้เรียน

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์ ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ และการใช้สื่อกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนใน จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาการเรียนรู้ศิลปะจากการใช้สื่อ กิจกรรมในค่ายศิลป์ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง
4. เพื่อศึกษาปัจจัยของความสำเร็จ และ อุปสรรค ในการจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์ของนักเรียน ในจังหวัดพัทลุง

### อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

เป็นการ วิจัย เชิง คุณ ภาพ (Qualitative Research) ศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการ วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาด้วย แบบสอบถาม ดังนี้

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### 1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

**1.1.1 ประชากร** เป็นประชากรกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2541-2552 สาขาทัศนศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะโครงการค่าย พัฒนาศักยภาพทางศิลปะศูนย์ศิลป์สิรินธร ศิลปิน ท้องถิ่นที่จัดค่ายศิลปะในจังหวัดพัทลุง ครูชำนาญการ พิเศษด้านทัศนศิลป์ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด พัทลุง พ.ศ.2553 ครูศิลปะ โรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2553

**1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง** ผู้วิจัยเลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง และศึกษาจากประชากรทั้งหมด เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวนทั้งหมด 19 คน

#### 1.2 การวิจัยเชิงสำรวจ

**1.2.1 ประชากร** เป็นนักเรียนที่ ศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง จำนวน 28 โรงเรียน รวม 22,898 คน

**1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตามลำดับชั้นอย่างมี จุดมุ่งหมาย (purposive stratified random sampling) ใช้ สูตรคำนวณหาสัดส่วนของจำนวนหน่วยตัวอย่างแต่ละ กลุ่ม 28 กลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียน 393 คน

**2. เครื่องมือที่ใช้เพื่อการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน และ 2) แบบสอบถาม ใช้สอบถาม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ใน จังหวัดพัทลุง จำนวน 393 คน มีโครงสร้างคำถามใน เครื่องมือดังนี้

**2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และ ตอบแบบสอบถาม**

**2.2 การจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์ของ นักเรียนในจังหวัดพัทลุง**

**2.3 กระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ และ การใช้สื่อกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในจังหวัด พัทลุง**

**2.4 การเรียนรู้ศิลปะจากการใช้สื่อ  
กิจกรรมในค่ายศิลปะของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง**

**2.5 ปัจจัยของความสำเร็จ และอุปสรรค  
ในการจัดการการสื่อสารค่ายศิลปะของนักเรียนใน  
จังหวัดพัทลุง**

**3. การเก็บรวบรวมข้อมูล** ในการเก็บ  
รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย  
เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วย 2 คน ในการ  
สัมภาษณ์เจาะลึกผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 19 คน และการส่ง  
และเก็บแบบสอบถามจำนวน 393 คน จากโรงเรียน 28  
โรง ในจังหวัดพัทลุง

**4. การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยใช้วิธีการ  
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา การแจกแจงถี่ ร้อย  
ละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมตาราง  
ประกอบคำบรรยาย

## ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

### 1. ข้อมูลทั่วไป

**1.1 ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์  
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)** พบว่าเป็นเพศชาย (ร้อยละ 100) อายุ  
ระหว่าง 51-60 ปี (ร้อยละ 37) การศึกษาระดับปริญญา  
ตรี (ร้อยละ 60) อาชีพรับราชการครูสอนวิชาศิลปะ  
(ร้อยละ 63) มีรายได้ระหว่าง 20,000 - 50,000 บาท  
(ร้อยละ 63) มีประสบการณ์ค่ายศิลปะ (ร้อยละ 100)

**1.2 ผู้ตอบแบบสอบถาม(นักเรียน)** พบว่า  
เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.89) มีอายุ 12-14 ปี (ร้อยละ  
54.20) ระดับการศึกษาม.ต้น (ร้อยละ 54.20)

**2. การจัดการการสื่อสารค่ายศิลปะของ  
นักเรียนในจังหวัดพัทลุง**

#### 2.1 รูปแบบการสื่อสารค่ายศิลปะ

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า  
1) การสื่อสารภายในค่ายศิลปะ แบบเป็นทางการ ได้แก่  
หนังสือราชการ เอกสารสิ่งพิมพ์ การประชุม เสีย  
ตามสาย แบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ การพูดคุยโต้ตอบ  
2) การสื่อสารภายนอกค่ายศิลปะ พบว่า แบบเป็น

ทางการ ได้แก่ หนังสือคู่มือ หนังสือราชการ แบบไม่  
เป็นทางการ ได้แก่ ป้ายประกาศ โทรศัพท์

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า 1)  
การสื่อสารภายในค่ายศิลปะ ได้แก่ การประชุม และ  
หนังสือราชการ 2) การสื่อสารภายนอกค่ายศิลปะ ได้แก่  
การประกาศทางอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์

สอดคล้องกับ (กริช, 2538) ที่ว่า การ  
ติดต่อสื่อสารภายใน เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่าง  
บุคคลภายในองค์กรเดียวกัน โดยมีจุดประสงค์ให้  
บุคลากรในองค์กรได้ทราบข่าวสารและความ  
เคลื่อนไหวเพื่อชี้แจง นโยบาย กฎระเบียบ ที่กำหนด  
ขึ้นให้เข้าใจตรงกัน การติดต่อสื่อสารภายนอก เป็น  
การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรกับบุคคลภายนอก  
องค์กร เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับ  
กิจการขององค์กร

สอดคล้องกับ (สุพานี, 2539) ที่ว่า  
การสื่อสารแบ่งออกเป็น 1) การสื่อสารแบบเป็นทางการ  
เป็นระบบการสื่อสารในองค์กรที่กำหนดไว้โดยฝ่าย  
บริหาร 2) การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ มิได้ดำเนิน  
ตามระเบียบที่กำหนดไว้ ส่วนใหญ่คำนึงถึงความรู้สึก  
ชอบพอ ความคุ้นเคย การติดต่อมักเป็นแบบบุคคลต่อ  
บุคคล

#### 2.2 การบริหารจัดการค่ายศิลปะ

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า  
องค์กรประกอบที่สำคัญตามลำดับ ได้แก่ 1) การวางแผน  
ด้านหลักสูตร และ โครงสร้างแผนงาน 2) การบริหาร  
ด้านงบประมาณ และ บุคลากร 3) การดำเนินการด้าน  
สื่อกิจกรรม และการปฏิบัติตามแผนงาน

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า 1)  
การบริหาร ต้องมีผู้สอนที่มีความสามารถ มี วัสดุและ  
อุปกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) การดำเนินการ ให้มี  
ขั้นตอนกำหนดการจัดงาน มีสื่อกิจกรรม อยู่ในระดับ  
มากที่สุด 3) การวางแผน ต้องมีห้องสื่อแสดงผลงาน  
ของศิลปิน อยู่ในระดับมากที่สุด

สอดคล้องกับ (กองสุทธศึกษา, 2551)

ได้แบ่งองค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้เป็น 3 ส่วนหลัก คือ การวางแผน การบริหารจัดการ การให้ความรู้หรือส่วนดำเนินการ

สอดคล้องกับ (อรพรรณ, 2542 อ้างถึงใน ธนพล, 2547) ได้เสนอองค์ประกอบของการบริหารจัดการ เมื่อสังเคราะห์แล้ว แบ่งออกเป็น การวางแผน การบริหาร และส่วนการให้ความรู้หรือส่วนดำเนินการ

### 3. กระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ และการใช้สื่อกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง

**3.1 กระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์และการใช้สื่อกิจกรรม** ผู้ทรงคุณวุฒิ จัดอันดับความสำคัญองค์ประกอบ คือ สื่อช่องทางการถ่ายทอดความรู้ ผู้รับสาร สื่อกิจกรรม สาร ผู้ส่งสาร ในขณะที่ นักเรียน จัดความสำคัญองค์ประกอบ สาร ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สื่อกิจกรรม สื่อช่องทางการถ่ายทอด สรุปดังนี้

#### 3.1.1 สื่อช่องทางการถ่ายทอดความรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า สื่อบุคคล จุดเด่น ต้องน่าสนใจ จุดด้อย คือ บุคลิกไม่ดี สื่อสิ่งพิมพ์ ต้องศึกษาได้หลายครั้ง สื่อโสตทัศน์ ต้องช่วยให้เห็นภาพจริง สื่อธรรมชาติ ให้มีความสำคัญด้านการเป็นต้นแบบ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต ให้ใช้ตามวัตถุประสงค์

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า สื่อจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติทั้งหมด และที่เป็นคน สัตว์ ระดับมากที่สุด สื่อบุคคลในค่ายศิลป์ ได้แก่ ศิลปิน และ ครู ให้สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ใบความรู้ สื่อโสตทัศน์ในค่ายศิลป์ ได้แก่ ภาพนิ่ง

สอดคล้องกับ (ศุภรศมี, 2537) ที่กล่าวว่า การแบ่งประเภทของสื่อช่องทางการสื่อสาร มี 5 ประเภท คือ สื่อธรรมชาติ สื่อมนุษย์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อระยะ

#### 3.1.2 ผู้รับสารหรือนักเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า ผู้เรียนต้องมีความรักความชอบ ความตั้งใจ-ขยัน การคัดเลือกผู้เรียนเข้าค่ายฯ ให้ทดสอบภาคปฏิบัติ มีจิตสาธารณะช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อม ให้มีความรู้พื้นฐานบ้าง มีข้อจำกัดผู้มีความประพฤติไม่ดีเข้าค่ายศิลป์

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า ผู้เรียนต้องมีคุณสมบัติ ด้านความขยันอดทน การเตรียมตัวให้ดีกว่าสภาพจากสิ่งแวดล้อม คัดเลือกผู้เรียนเข้าค่ายศิลป์ ตามความสมัครใจ

สอดคล้องกับ เดวิด เบอร์โล (Berlo David, 1960 ) จากแบบจำลองกระบวนการสื่อสารการศึกษา อธิบายว่า ปัจจัยของผู้รับสารประกอบด้วย ทักษะ ทศนคติ ความรู้ระบบสังคม วัฒนธรรม

#### 3.1.3 สื่อกิจกรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า สื่อจากเสียงดนตรีและบทกวี เป็นการฝึกการจินตนาการ สื่อวีซีดีภาพและเสียงควรเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ สื่อธรรมชาติให้สอนเรื่องทัศนธาตุ สื่อการบรรยายต้องเสียงดังฟังชัด การแสดงผลงานนักเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สื่อเอกสารต้องมีเนื้อหาชัดเจน สื่อการสาธิตต้องให้นักเรียนมีความรู้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต ให้ปฏิบัติจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า สื่อการสาธิตการสร้างงานศิลปะประเภทต่างๆ สื่อวีซีดีความรู้ทางศิลปะ อยู่ในระดับมากที่สุด

สอดคล้องกับ (ชาญณรงค์, 2543) ที่ว่า ค่ายศิลปะประกอบด้วยสิ่งหลากหลาย ความแตกต่างของคนที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของหลักสูตรจึงต้องปรับให้สอดคล้องกับความแตกต่างเพื่อความเหมาะสม การออกแบบสื่อกิจกรรม อาจแยกหลักสูตรออกจากกันอย่างเด็ดขาดเพื่อให้แต่ละกลุ่มได้เรียนรู้ เนื้อหาหลักของแต่ละกลุ่ม อย่างชัดเจน สะดวกในการจัดการและบรรลุเป้าหมายได้โดยง่าย

รูปแบบสื่อกิจกรรม เช่น การบรรยาย สาธิต  
สัมมนา อภิปรายเพื่อการแก้ปัญหา ร่วมกัน จัด  
นิทรรศการภายในค่าย และการทัศนศึกษา

### 3.1.4 สารหรือเนื้อหาความรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า ประเภทกิจกรรมให้มีเนื้อหาด้านองค์ประกอบศิลป์ ประเภทประติมากรรมให้ทำจากเศษวัสดุ ประเภทศิลปะการพิมพ์ภาพให้ทดลองพิมพ์จากเศษวัสดุ ประเภทสื่อผสมให้สร้างภาพด้วยวัสดุต่างๆ และควรเพิ่มเติมเนื้อหาโรมานส์

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า ประเภทกิจกรรมให้มีการวาดภาพเหมือน ประเภทประติมากรรมให้มีการปั้น ประเภทสื่อผสมให้มีการวาดภาพสีหลายชนิด ประเภทภาพพิมพ์ให้มีการพิมพ์แกะไม้

สอดคล้องกับ (อารีย์, 2535) ที่ระบุประเภทงานทัศนศิลป์เป็นศิลปะที่สัมผัสความงามได้ด้วยตา เรียกว่าทัศนศิลป์ประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม

### 3.1.5 ผู้ส่งสารหรือผู้สอน

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอนศิลปะในค่ายศิลป์ ได้แก่ครูศิลปะที่มีความรู้ ปฏิบัติงานได้ดี สื่อสารได้ดี มีเอกลักษณ์ด้านภาษาการพูด

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอนศิลปะต้องสอนดี เป็นศิลปิน

สอดคล้องกับ เดวิด เบอร์โล (Berlo David, 1960) ที่ว่า ผู้ส่งสาร (Sender) หรือแหล่งข่าวสาร (Source) คือ บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่เป็นผู้ริเริ่มหรือเริ่มต้นส่งสาร ข้อเท็จจริง ข้อมูล แนวคิด ความรู้ ไปให้อีกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือสถาบัน ปัจจัยของผู้ส่งสารประกอบด้วยทักษะในการสื่อสาร (Communication skill) ทัศนคติ (Attitude) ความรู้ (Knowledge) ระบบสังคม (Social System) วัฒนธรรม (Culture)

## 4. การเรียนรู้ศิลปะจากการใช้สื่อกิจกรรมในค่ายศิลปะของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง

### 4.1 การเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า

1) ประเภทการเรียนรู้ด้านการจำให้ใช้สื่อที่มีกิจกรรมทำซ้ำๆ การเข้าใจให้ใช้สื่อเป็นเรื่องราวเชื่อมโยง การเลียนแบบใช้สื่อที่เกี่ยวกับแฟชั่น 2) ปัจจัยการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้จากแรงจูงใจต้องใช้สื่อมีความแปลก การเรียนรู้จากความต้องการทางกายให้ใช้สื่อที่ให้ออกกำลังกายจากบุคลิกภาพ การเรียนรู้จากความต้องการทางใจให้ใช้สื่อเน้นความสุข การเรียนรู้จากความแตกต่างของบุคคลให้ใช้สื่อที่มีขั้นตอนต่างกันแต่คำตอบเดียวกัน 3) องค์ประกอบของการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหา กิจกรรม สิ่งแวดล้อม ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การบูรณาการเป็นหนึ่งเดียว

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า 1) องค์ประกอบ เกิดจากผู้สอนและวิธีการสอนหรือกิจกรรม 2) ประเภทการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียน การเรียนแบบลงมือปฏิบัติงานศิลปะและเรียนรู้แบบทดลองหลายครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ปัจจัยในการเรียนรู้ เรียนรู้จากความต้องการทางใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่การเรียนแบบมีความสุข และท้าทายในการลงมือปฏิบัติ แรงจูงใจจากผลงานตัวอย่างของศิลปิน จากการบรรยายที่น่าสนใจ ความพร้อมของร่างกาย การมีสายตาสี มีความพร้อมของสมอง ความแตกต่างของบุคคล การมีประสบการณ์ และเพศ ความต้องการทางกาย ด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

### 4.2 พฤติกรรมการเรียนรู้ในการใช้สื่อกิจกรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า

1) การมีความรู้ต้องตอบได้ทุกคำถาม 2) การมีทักษะทางศิลป์ ได้แก่ผลงานมีเอกลักษณ์ของตนเองและมีกระบวนการทำงาน 3) การมีทัศนคติมีคุณลักษณะต้องมีสมาธิ อดทน ขยัน

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า 1) ด้านทัศนคติและคุณลักษณะ ได้แก่การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความตั้งใจ-สนใจ-ใฝ่รู้ การมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ทักษะกระบวนการการแรงใจได้ และการวาดภาพระบายสีได้ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านความรู้ ได้แก่การอธิบายได้ ตอบได้

#### 4.3 การเรียนรู้ศิลปะในค่ายศิลป์เพิ่มเติม

ได้แก่ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

สอดคล้องกับ (มาลินี, 2539) กล่าวว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับมา และผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้านคือ 1) ความรู้ (Knowledge) เช่นความคิด ความเข้าใจ และความจำในเนื้อหาสาระต่างๆ 2) ทักษะ (Skill) เช่น การพูด การกระทำ และการเคลื่อนไหวต่างๆ 3) ความรู้สึก (Affective) เช่น เจตคติ ทัศนคติ จริยธรรม และค่านิยม

### 5. ปัจจัยของความสำเร็จ และอุปสรรคในการจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง

#### 5.1 การบริหารจัดการค่ายศิลป์

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า 1) การดำเนินงาน ปัจจัยของความสำเร็จได้แก่ สื่อกิจกรรมที่เหมาะสม อุปสรรค ได้แก่การให้บริการ 2) การวางแผน ปัจจัยของความสำเร็จ ได้แก่ การใช้หลักสูตร 3) การบริหาร ปัจจัยของความสำเร็จ ได้แก่บุคลากร อุปสรรค ได้แก่บุคลากร 4) ปัจจัยอื่นๆ ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ผู้สนับสนุน อุปสรรคพบว่าภัยธรรมชาติ ที่ไม่อำนวยความสะดวกกิจกรรม

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า 1) การวางแผน ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ มีส่วนและบริเวณร่มรื่น อุปสรรค ได้แก่ห้องการเรียนรู้ศิลปะที่มีสภาพไม่เหมาะสม 2) การบริหาร ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ มีผู้ให้ความรู้ที่มีความสามารถ อุปสรรคในการบริหาร

ได้แก่งบประมาณ 3) การดำเนินการ ปัจจัยความสำเร็จได้แก่มีพี่เลี้ยงคอยแนะนำ อุปสรรค ได้แก่ วิธีการใช้สื่อกิจกรรมการเรียนรู้และขั้นตอนการปฏิบัติงาน

#### 5.2 รูปแบบการสื่อสารค่ายศิลป์

ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นว่า 1) รูปแบบการสื่อสารภายในค่ายศิลป์ ปัจจัยของความสำเร็จแบบเป็นทางการ ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ อุปสรรค ได้แก่เนื้อหาสาระที่ไม่ชัดเจน 2) รูปแบบการสื่อสารภายนอกค่ายศิลป์ ปัจจัยของความสำเร็จแบบเป็นทางการ ได้แก่ หนังสือราชการ แบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ ป้ายโปสเตอร์ อุปสรรค ได้แก่รูปแบบโปสเตอร์ที่ไม่น่าสนใจ

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า 1) รูปแบบการสื่อสารภายในค่ายศิลป์ ปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรค ได้แก่ การสื่อสารระหว่างพี่เลี้ยงกับนักเรียนที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพ 2) การสื่อสารภายนอกค่ายศิลป์ ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองตัวต่อตัว อุปสรรค ได้แก่ด้านการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

#### 5.3 กระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า 1) ปัจจัยของความสำเร็จของกระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ เป็น ผู้ส่งสารหรือผู้สอน 2) ปัจจัยของอุปสรรคของกระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ เป็น ผู้รับสารหรือนักเรียน

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า ปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการสื่อสารในค่ายศิลป์ได้แก่ สื่อ และผู้สอน เนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด อุปสรรค ได้แก่ผู้รับสารหรือนักเรียน

#### 5.4 สื่อช่องทางการถ่ายทอดความรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า ปัจจัยความสำเร็จของสื่อช่องทางการถ่ายทอดได้แก่ สื่อบุคคล ปัจจัยของอุปสรรค ได้แก่ ความสมบูรณ์ในตัวสื่อ

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า  
ปัจจัยความสำเร็จของสื่อช่องทางการถ่ายทอด ได้แก่  
สื่อบุคคล อุปสรรคด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

### 5.5 สื่อกิจกรรมในค่ายศิลป์

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า  
ปัจจัยของความสำเร็จของสื่อกิจกรรมในค่ายศิลป์  
ได้แก่ สื่อการสาธิต ปัจจัยของอุปสรรค ได้แก่  
บรรยากาศ

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า  
ปัจจัยความสำเร็จของสื่อกิจกรรมในค่ายศิลป์ ได้แก่ สื่อ  
การสาธิต สื่อจากวีซีดีภาพและเสียง สื่อฐานการ  
เรียนรู้ทางศิลปะแต่ละฐาน อุปสรรค ก็ได้แก่สื่อการ  
สาธิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ และอุปสรรคจากการแสดง  
ผลงานนักเรียนที่ไม่น่าสนใจ

### 5.6 การเรียนรู้จากสื่อกิจกรรมในค่ายศิลป์

ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่า  
ปัจจัยของความสำเร็จ ได้แก่สื่อตรงใจ ปัจจัยของ  
อุปสรรคได้แก่ การจินตนาการ

นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า  
ปัจจัยความสำเร็จ คือ การลงมือปฏิบัติงานศิลปะ ความ  
พร้อมทางจิตใจ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อ และความ  
พร้อมของร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด อุปสรรคการ  
เรียนรู้ ได้แก่ การเข้าใจเนื้อหา

## สรุปผลการวิจัย

การจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์เพื่อการเรียนรู้  
ของนักเรียนในจังหวัดพัทลุง ต้องมีการจัดการด้าน  
หลักสูตร งบประมาณ บุคลากร สื่อกิจกรรม มี  
รูปแบบการสื่อสาร ในด้านการประชุม เอกสารสิ่งพิมพ์  
ป้ายประชาสัมพันธ์ มีครูผู้สอนที่มีความรู้ เนื้อหาด้าน  
จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม โดย  
ใช้สื่อเสียงดนตรี สื่อการสาธิต ผู้รับสารหรือนักเรียน  
ต้องมีความรักในศิลปะ ชยัน อดทน มีสมาธิ นักเรียนมี  
พฤติกรรมในการเรียนรู้ คือ อธิบายได้ ปฏิบัติได้ มี  
คุณธรรม

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง  
ควรจัดหลักสูตร การสื่อสารค่ายศิลป์ให้อยู่ในหลักสูตร  
สถานศึกษา

1.2 โรงเรียนควรจัดงบประมาณพิเศษใน  
การใช้จ่ายด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และสื่อบุคคลในค่าย  
ศิลป์ไว้อย่างพอเพียง

1.3 รูปแบบการสื่อสารภายนอกค่ายศิลป์  
แจ้งข่าวสารไปยังผู้ปกครองและนักเรียนโดยส่วนรวม  
เพื่อให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ให้จัดทำเป็นหนังสือ  
วารสารประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

1.4 ผู้ดำเนินการจัดการการสื่อสารค่ายศิลป์  
ควรศึกษาด้านรูปแบบและเนื้อหาของโปสเตอร์ในการ  
ประชาสัมพันธ์ค่ายศิลป์ให้เป็นไปตามหลักวิธีการ  
เพื่อให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1.5 ให้ผู้ดำเนินการจัดการการสื่อสารค่าย  
ศิลป์นำองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารไปใช้ในการ  
สื่อสารเพื่อการเรียนรู้

1.6 ผู้ดำเนินการประเมินพฤติกรรมการ  
เรียนรู้ในค่ายศิลป์ควรทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ ด้าน  
ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ

### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัย การจัดการการสื่อสารค่าย  
ศิลป์เพื่อการเรียนรู้ครั้งต่อไปควรให้ประชากรกลุ่มอื่นที่  
ไม่ใช่ ศิลปินและนักเรียน ได้แสดงความคิดเห็น  
เพื่อที่จะได้รับทราบข้อคิดเห็นและมุมมองด้านต่างๆ  
จากกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการ  
สื่อสารค่ายศิลป์แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไป

2.2 การวิจัย การสื่อสารค่ายศิลป์ ครั้ง  
ต่อไป ควรวิจัยสื่อกิจกรรมต้นแบบ เพื่อนำใช้ในการ  
สื่อสารการเรียนรู้ในค่ายศิลป์ต่อไป

2.3 การวิจัย การจัดการการสื่อสารค่าย  
ศิลป์เพื่อการเรียนรู้ครั้งต่อไปควรวิจัยนักเรียนในระดับ  
อื่นๆ ด้วย

## เอกสารอ้างอิง

- กริช สืบสนธิ์. 2538. วัฒนธรรมและพฤติกรรมกรร  
สื่อสารในองค์กร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2543. กระบวนการสร้างค่าย  
ศิลป์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ บริษัท แม่เหล็กปอ  
จำกัด.
- ธนพล อนนทสิทธิ์สิน. 2547. การนำเสนอรูปแบบศูนย์  
การเรียนรู้ในโรงพยาบาลสำหรับเด็กเจ็บป่วย.  
วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลินี จุฑะรพ. 2539. จิตวิทยาการเรียนการสอน พิมพ์  
ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ  
ศุภรัตน์ จิตกุลเจริญ. 2537. ทฤษฎีการสื่อสาร.  
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย  
รามคำแหง.
- ศูนย์ศิลปะ โรงเรียนมัธยมจังหวัดพัทลุง. 2553.  
ผลสัมฤทธิ์ค่ายศิลป์โรงเรียนมัธยมศึกษา  
จังหวัดพัทลุง. พัทลุง: โรงเรียนประภัสสรรังสิต.
- สังคม ทองมี. 2551. ค่ายพัฒนาศักยภาพทางศิลปะ  
ศูนย์ศิลป์สิรินธร. เลย: โรงเรียนศรีสงคราม  
วิทยา.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. 2539. พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ :  
แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ:  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพงษ์ โสชนะเสถียร และอรรดพร กงวิไล. 2550.  
สถานภาพองค์ความรู้ของการจัดการทางการ  
สื่อสารในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร :  
โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์เอนด์พริ้นติ้ง.
- อารีย์ สุทธิพันธุ์. 2535. ศิลปะนิยม. กรุงเทพฯ:  
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Berlo, David, K. 1960. The Process Communication  
New York: Holt, Rinehart and  
Winston, Inc.
- Rogers, EM. 1976. Communication and  
Development. Sage Publications, Beverly  
Hills,